

KOMMUNSTYRELSENS KANSLI

YTTRANDE

1(1)

2022-08-15

Vårt diarienummer
KS 2022/0759 751

Handläggare, titel, telefon
Åsa Nilsson, verksamhetsutvecklare
Henrik Walgeborg, stadsjurist

Regeringskansliet, Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande – promemorian – Vistelseförbud för barn (Ds 2022:12)

Ert diarienummer: S2022/03063

Norrköpings kommun instämmer i utredningens bedömning att en reglering som ger socialnämnden möjlighet att begränsa enskilda barns rätt att vistas på vissa platser eller områden inte bör införas. Kommunen vill särskilt lyfta fram följande skäl för vår inställning:

- *Risk för ökad misstro mot socialtjänsten*

Socialtjänstens verksamhet bygger på respekt för människors självbestämmande och integritet och det krävs tunga skäl för att agera med tvång. Syftet med vistelseförbud ska vara att skydda barn från att fara illa men det finns risk att åtgärden både uppfattas som reaktiv och repressiv.

- *Tillämpningsproblem*

Vi ser flera svårigheter med att tillämpa och efterleva bestämmelsen om vistelseförbud, vilket även har identifierats i utredningen.

- *Stöd i forskning och bästa tillgängliga kunskap saknas*

Bästa tillgängliga kunskap om normbrytande beteende pekar på att det främst är den sociala kontexten som påverkar barn i negativ eller positiv riktning snarare än den fysiska platsen i sig.

NORRKÖPINGS KOMMUN
Kommunstyrelsen

Olle Vikmång
ordförande

**§ 450 Remiss promemorian - Vistelseförbud för barn
(Ds 2022:12)
KS 2022/0759**

Beslut

Kommunstyrelsen sänder yttrande till Socialdepartementet.

Beskrivning av ärendet

Norrköpings kommun har genom remiss beretts möjlighet att yttra sig över ovan angiven promemoria. Arbetet har genomförts genom en gemensam beredning mellan kommunstyrelsen och socialnämnden.

I promemorian övervägs om det bör införas en möjlighet för socialnämnden att i skyddande syfte genom beslut begränsa enskilda barns rätt att vistas på vissa platser eller i vissa områden i samhället. Uppdraget har varit att särskilt belysa vilka konsekvenser en sådan möjlighet kan få för enskilda i olika avseenden och hur en sådan möjlighet förhåller sig till grundläggande fri- och rättigheter och till Sveriges internationella åtaganden. I uppdraget har även ingått att, oavsett ställningstagande i fråga om behov, lämna förslag till författningsändringar.

Utredningen anser inte att vistelseförbud för barn i skyddande syfte bör införas

Insatser till barn ska i första hand ges i frivillig form enligt socialtjänstlagen (2001:453). Om de enskilda inte vill ta emot hjälp krävs i dagsläget att barnets situation blivit relativt allvarlig innan socialnämnden kan besluta om tvångsåtgärder med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. I de fall samtycke till insatser saknas och förutsättningarna för insatser enligt LVU inte är uppfyllda har socialnämnden begränsade möjligheter att ge stöd och hjälp. Det råder en uppfattning om att socialnämnden behöver få fler verktyg för att kunna gripa in tidigare i situationer då samtycke saknas. Socialnämnden saknar i dag också möjlighet att meddela beslut som riktar in sig på att begränsa barns rätt att vistas på vissa platser eller i vissa områden där de riskerar att fara illa.

Syftet med ett vistelseförbud är att hindra barnet från att vistas i en miljö som bedöms kunna påverka barnets hälsa eller utveckling negativt. En möjlighet att begränsa enskilda barns rätt att vistas på vissa platser eller i vissa områden i samhället kommer att inskränka rörelsefriheten. Inskränkningen kommer att få direkt effekt i barnets vardag

och påverka ett flertal rättigheter i barnkonventionen. Skyddsobjekt och förbudsobjekt kommer att vara samma person i fråga om vistelseförbud och det är en insats riktad mot barn, som ska kunna beslutas oberoende av samtycke. Detta sammantaget innebär att det måste ställas höga krav på att ändamålet med insatsen uppnås. Det saknas enligt utredningens bedömning stöd för att det avsedda ändamålet kommer att uppnås. Det är fråga om en komplex process som leder till att barn utvecklar normbrytande beteenden som kriminalitet, missbruk och andra socialt nedbrytande beteenden. Olika risk- och skyddsfaktorer, kopplade såväl till individen som till omgivningen, samspelar och påverkar varandra. Vistelseförbud kommer att inriktas på en faktor, den fysiska miljön, vars betydelse för utvecklingen av normbrytande beteende är oklar. Den sociala kontexten och barnets umgänge är en faktor av stor vikt. Att hindra barnet från att vistas i en viss fysisk miljö kommer enligt utredningens bedömning inte ha någon nämnvärd effekt på barnets sociala kontext. Umgänget kommer att flytta till en annan plats och använda andra kontaktvägar, till exempel den digitala miljön. Det finns också omständigheter som tyder på att ett vistelseförbud kan försämra barnets möjligheter till en positiv utveckling. Barnet kan utestängas från positiva sammanhang och tvångsåtgärden kan skapa en ökad misstro mot de sociala myndigheterna, vilket försvårar möjligheterna att tillhandahålla annan behövlig vård och hjälp. Det är vidare svårt att identifiera de relevanta miljöerna vilket innebär att det finns en överhängande risk att förbudet antingen blir för brett eller för snävt utformat samt att förbudets utformning blir svår att motivera för den enskilde. Det finns också svårigheter med att finna en lämplig kontrollmekanism och sanktioner vid bristande efterlevnad.

Sammantaget bedöms den begränsning som vistelseförbudet innebär i barnets grundläggande fri- och rättigheter inte är ändamålsenlig eller proportionerlig i förhållande till syftet att förebygga och förhindra att barn far illa. Att införa en åtgärd med sådana inskränkande konsekvenser som vistelseförbudet kommer att ha, samtidigt som det saknas stöd för att åtgärden kommer att uppnå det avsedda syftet, kan inte heller anses vara till barnets bästa. En reglering som ger socialnämnden möjlighet att begränsa enskilda barns rätt att vistas på vissa platser eller områden bör därför inte införas.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär inte några ekonomiska konsekvenser för Norrköpings kommun då regleringen inte införs. Om förslaget skulle genomföras innebär det dock ökade kostnader avseende administration, vilket av utredningen beräknas uppgå till cirka 677 000 kr per år för kommunerna.

NORRKÖPING

KOMMUNSTYRELSEN

PROTOKOLLSUTDRAG

2022-09-27

3(3)

Sänt till:
Socialdepartementet
Kommunstyrelsens kontor (H. Walgeborg)
Socialkontoret (Å. Nilsson)

Justerarens signatur

Protokollsutdraget bestyrks